

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România (www.ier.ro). Permișiunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Traducere din limba franceză

Curtea Europeană a Drepturilor Omului

Secția a III-a

HOTĂRÂREA

din 17 ianuarie 2008

în Cauza Cernat împotriva României

(Cererea nr. 32286/03)

Strasbourg

Definitivă la 17.04.2008

Hotărârea devine definitivă în condițiile prevăzute în [art. 44](#) alin. (2) din Convenție.

Poate suferi modificări de formă.

În Cauza Cernat împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a III-a), statuând în cadrul unei camere formate din:

Boštjan M. Zupančič, președinte,

Corneliu Bîrsan,

Elisabet Fura-Sandström,
Alvina Gyulumyan,
Egbert Myjer,
Ineta Ziemele,
Isabelle Berro-Lefèvre, judecători,
și Santiago Quesada, grefier de secție,
după ce a deliberat în camera de consiliu, la data de 11 decembrie 2007,
a pronunțat următoarea hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea nr. 32286/03, introdusă împotriva României de o cetățeană a acestui stat, doamna Silvia Constanța Cernat (*reclamanta*), care a sesizat Curtea la data de 1 octombrie 2003 în temeiul [art. 34](#) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (*Convenția*).

2. Guvernul român (*Guvernul*) este reprezentat de agentul său guvernamental, domnul Răzvan-Horațiu Radu, de la Ministerul Afacerilor Externe.

3. La 2 martie 2006, Curtea a hotărât să comunice Guvernului cererea. Prevalându-se de dispozițiile [art. 29](#) alin. 3 al Convenției, ea a decis că admisibilitatea și fondul cauzei vor fi examinate împreună.

ÎN FAPT

I. Circumstanțele cauzei

4. Reclamanta s-a născut în 1920 și a locuit la București. În urma decesului său, survenit la 3 ianuarie 2005, nepoata sa, doamna Ilinca Popescu, în calitate de

moștenitoare, și-a exprimat printr-o scrisoare din 19 ianuarie 2005 dorința de a continua cererea.

5. La 20 aprilie 1950 imobilul reclamantei situat în București la nr. 18 în strada Carol Davila, format dintr-o casă și terenul aferent în suprafață de 245,16 m², a făcut obiectul unei naționalizări.

6. La 14 martie 1994, în urma unei acțiuni în revendicare imobiliară, reclamanta a obținut o hotărâre judecătorească definitivă de constatare a ilegalității naționalizării și prin care se dispune ca autoritățile trebuie să-i restituie imobilul.

7. La 7 iunie 1995, aplicând hotărârea judecătorească menționată anterior, primarul municipiului București a ordonat restituirea imobilului reclamantei.

8. La 21 iulie 1995, în ciuda recunoașterii judiciare definitive a dreptului său de proprietate și deciziei primarului, reclamantei nu i-a fost restituit decât corpul A al imobilului deoarece, în temeiul Legii nr. 112/1995, statul vânduse la 11 aprilie 1975 corpul B (reprezentând un apartament cu două camere de 36,28 m²) din acest imobil lui T.M., chiriașul care îl ocupa. Cu acest prilej a fost întocmit un proces-verbal.

9. La 23 august 1999 T.M. a vândut corpul B al imobilului în litigiu lui P.V.

10. Printr-o hotărâre judecătorească definitivă din 4 octombrie 2001, în urma unui proces demarat de reclamantă, Curtea de Apel București a anulat procesul-verbal din 21 iulie 1995 și a dispus restituirea în întregime a imobilului situat la nr. 18 în strada Carol Davila reclamantei.

11. La 18 ianuarie 2002 P.V. a sesizat Judecătoria București cu o acțiune în constatare a dobândirii dreptului de proprietate asupra corpului B al imobilului în litigiu în baza uzucapiunii. Reclamanta a formulat o cerere reconvențională privind anularea

contractului de vânzare din 23 august 1999. Ea a menționat că naționalizarea era abuzivă și ilegală, că statul nu putea fi proprietarul legitim al bunului și, prin urmare, nu putea să-l vândă legal altcuiva.

12. La sfârșitul procesului, printr-o decizie din 5 martie 2003, Curtea de Apel București a respins acțiunea lui P.V. pentru lipsă de interes în a acționa deoarece era deja proprietara imobilului în baza unui contract de cumpărare. În plus, ea a respins cererea reconvențională a reclamantei pe motiv că T.M. și P.V. erau cumpărători de bună credință. Curtea de Apel nu a acordat nicio despăgubire reclamantei.

13. Printr-o scrisoare din 27 octombrie 2003 Parchetul de pe lângă Curtea Supremă de Justiție a informat reclamanta că cererea sa privind introducerea unui recurs în anulare fusese respinsă.

14. La 7 august 2001, în baza Legii nr. 10/2001, reclamanta a depus la Primăria București o cerere de restituire a casei situate la nr. 18 în strada Carol Davila. Nici până astăzi n-a fost luată nici-o decizie.

II. DREPTUL ȘI PRACTICILE INTERNE PERTINENTE

15. Dispozițiile legale și jurisprudența interne pertinente sunt descrise în Hotărârea *Străin împotriva României* din 21 iulie 2005 (nr. 57001/00, paragrafele 19-26, CEDH 2005-VII).

16. Dispozițiile legale și jurisprudența interne descrise în Hotărârea *Brumărescu împotriva României* ([GC], nr. 28342/95, CEDH 1999-VII, pag. 250-256, paragrafele 31-44) sunt de asemenea pertinente în prezenta cauză.

17. Legea nr. 10/2001 din 14 februarie 2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate abuziv de către stat între 6 martie 1945 și 22 decembrie 1989 a fost

modificată prin Legea nr. 247 publicată în Monitorul Oficial din 22 iulie 2005. Noua lege extinde formele de despăgubire permițând beneficiarilor să aleagă între o compensație sub formă de bunuri și servicii și o compensație sub formă de despăgubire bănească echivalentă cu valoarea de piață a bunului ce nu poate fi restituit în natură în momentul acordării sumei.

18. Dispozițiile pertinente ale Legii nr. 10/2001 (republicată și amendată la 2 septembrie 2005) și modificate prin Legea nr. 247/2005 prevăd următoarele:

Articolul 1

“1. Imobilele preluate în mod abuziv de stat, (...) în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, precum și cele preluate de stat în baza Legii nr. 139/1940 asupra rechizițiilor și nerestituite, se restituie, în natură, în condițiile prezentei legi.

2. În cazurile în care restituirea în natură nu este posibilă se vor stabili măsuri reparatorii prin echivalent. Măsurile reparatorii prin echivalent vor consta în compensare cu alte bunuri sau servicii (...), cu acordul persoanei îndreptățite, sau despăgubiri acordate în condițiile prevederilor speciale privind regimul stabilirii și plății despăgubirilor aferente imobilelor preluate în mod abuziv (...).”

Articolul 10

“1) În situația imobilelor preluate în mod abuziv și ale căror construcții edificate pe acestea au fost demolate total sau parțial, restituirea în natură se dispune pentru terenul liber și pentru construcțiile rămase nedemolate, iar pentru construcțiile demolate și terenurile ocupate măsurile reparatorii se stabilesc prin echivalent.

(...)

8) Valoarea corespunzătoare a construcțiilor preluate în mod abuziv și demolate se stabilește potrivit valorii de piață de la data soluționării notificării, stabilită potrivit standardelor internaționale de evaluare în funcție de volumul de informații puse la dispoziția evaluatorului.

9) Valoarea terenurilor, precum și a construcțiilor nedemolate preluate în mod abuziv, care nu se pot restitui în natură, se stabilește potrivit valorii de piață de la data soluționării notificării, stabilită potrivit standardelor internaționale de evaluare.”

Articolul 20

“1) Persoanele care au primit despăgubiri în condițiile Legii nr. 112/1995 pot solicita numai restituirea în natură, cu obligația returnării sumei reprezentând despăgubirea primită, actualizată cu indicele inflației, dacă imobilul nu a fost vândut până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

2) În cazul în care imobilul a fost vândut cu respectarea prevederilor Legii nr. 112/1995 (...) persoana îndreptățită are dreptul la măsuri reparatorii prin echivalent pentru valoarea de piață corespunzătoare a întregului imobil, teren și construcții, stabilită potrivit standardelor internaționale de evaluare. Dacă persoanele îndreptățite au primit despăgubiri potrivit prevederilor Legii nr. 112/1995, ele au dreptul la diferența dintre valoarea încasată, actualizată cu indicele inflației, și valoarea corespunzătoare a imobilului.

(...)”

19. Modalitățile de stabilire și plată a despăgubirilor prevăzute de Legea nr. 247/2005 sunt descrise în Hotărârea *Porteanu împotriva României* (nr. 4596/03, paragraful 24, 16 februarie 2006).

20. Funcționarea societății pe acțiuni « *Proprietatea* » este descrisă în cauza *Radu împotriva României* (nr. 13309/03, paragrafele 18-20, 20 iulie 2006).

ÎN DREPT

I. Observație preliminară asupra continuării procesului după decesul reclamantei

21. În observațiile sale din 12 mai 2006 Guvernul menționează că doamna Ilinca Popescu, nepoata reclamantei, nu a prezentat niciun certificat care să ateste calitatea sa de moștenitoare și, prin urmare, cererea trebuia ștearsă de pe rol în temeiul art. 37 din Convenție.

22. Curtea constată că reclamanta a decedat la 3 ianuarie 2005. Printr-o scrisoare din 19 ianuarie 2005 doamna Ilinca Popescu a informat Curtea că intenționa să continue procesul în fața Curții în calitate de moștenitoare a reclamantei. Printr-o scrisoare din 21 aprilie 2006, comunicată Guvernului la 12 mai 2006, nepoata reclamantei a prezentat la dosar un certificat atestând că era moștenitoarea imobilului în litigiu.

23. Ținând cont de faptul că moștenitoarea reclamantei și-a manifestat interesul de a continua cererea în temeiul art. 37 alin. 1 a) din Convenție, Curtea nu ar putea șterge cauza de pe rol și va continua examinarea acesteia.

II. Asupra pretensei încălcări a [art. 1](#) din Protocolul nr. 1 la Convenție

24. Reclamanta invocă faptul că imposibilitatea de a recupera proprietatea corpului B al casei situată la nr. 18 în strada Carol Davila din București i-a încălcat

dreptul la respectarea bunurilor sale, așa cum este recunoscut de art. 1 din Protocolul nr. 1, care prevede următoarele:

"Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor."

A. Asupra admisibilității

25. Curtea constată că această plângere nu este în mod manifest neîntemeiată în sensul [art. 35](#) alin. 3 din Convenție. De asemenea, ea constată că aceasta nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate și o declară deci admisibilă.

B. Asupra fondului

26. Guvernul nu contestă existența unei ingerințe în dreptul reclamantei la respectarea bunurilor sale. El menționează că reclamanta s-a adresat autorităților competente pentru a cere o despăgubire în temeiul Legii nr. 10/2001. El consideră că ultima reformă în materie, și anume Legea nr. 247/2005, prevede că, în cazul în care restituirea imobilului nu este posibilă, despăgubirea se va face prin emiterea de titluri de participare la un organism colectiv de valori mobiliare (*Proprietatea*) la nivelul valorii bunului stabilită prin expertiză. Guvernul concluzionează că despăgubirea prevăzută

de legislația română răspunde cerințelor art. 1 din Protocolul nr. 1 și că întârzierea înregistrată în despăgubirea interesaților nu întrerupe echilibrul just de păstrat între interesele respective.

27. Reclamanta contestă argumentele Guvernului. Ea consideră că despăgubirea pe care Guvernul o lasă să se întrevadă nu constituie o reparație efectivă, dată fiind în special lipsa oricărui indiciu asupra termenului în care putea interveni și mai ales lipsa unei decizii din partea autorităților desemnate să aplice această lege până în prezent.

28. Curtea constată că reclamanta este în posesia unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile care dispune ca autoritățile să-i restituie bunul în litigiu. Așa cum Curtea a constatat deja (a se vedea cauza *Străin și alții* citată anterior, paragraful 38) existența dreptului său de proprietate în baza respectivei sentințe definitive nu era condiționat de alte formalități.

29. Curtea amintește că a considerat deja vânzarea de către stat a unui bun al altuia unor terți de bună credință, chiar și atunci când este anterioară confirmării definitive în justiție a dreptului de proprietate al altuia, reprezintă o privare de proprietate. O asemenea privare, combinată cu lipsa totală a despăgubirii, este contrară [art. 1](#) din Protocolul nr. 1 (*Străin* citat anterior, paragrafele 39, 43 și 59).

30. În plus, în cauza *Păduraru* citată anterior, Curtea a constatat că statul și-a încălcat obligația de a reacționa în timp util și coerent față de chestiunea de interes general care constituie restituirea sau vânzarea imobilelor intrate în posesia sa în temeiul decretelor de naționalizare. Ea a considerat de asemenea că incertitudinea generală creată astfel s-a repercutat asupra reclamantului, care s-a aflat în imposibilitatea de a recupera

ansamblul bunului său în condițiile în care beneficia de o hotărâre judecătorească definitivă care condamnă statul să i-l restituie (*Păduraru* citat anterior, paragraful 112).

31. În speță, Curtea nu are nici-un motiv să se îndepărteze cauzele citate anterior, situația de fapt fiind practic aceeași. Ea constată că vânzarea de către stat a bunului reclamantei a împiedicat-o pe aceasta și ulterior pe moștenitoarea ei să beneficieze de dreptul lor de proprietate recunoscut printr-o hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă.

32. Deși Guvernul menționează că i se permite să obțină titluri de participație la un organism colectiv de valori mobiliare (*Proprietatea*), în temeiul Legii nr. 10/2001, la nivelul valorii bunului stabilită prin expertiză, Curtea reiterează constatarea sa anterioară potrivit căreia *Proprietatea* nu funcționează în prezent într-un mod susceptibil să conducă la acordarea efectivă a unei despăgubiri reclamantei (a se vedea, între altele, cauzele *Radu* citată anterior și *Ruxandra Ionescu împotriva României*, nr. 2608/02, 12 octombrie 2006). În plus, nici legea nr. 10/2001, nici legea nr. 247/2005 de modificare a acesteia nu iau în calcul prejudiciul suferit din cauza lipsei prelungite a despăgubirii persoanelor care, la fel ca reclamanta, s-au aflat în imposibilitatea de a beneficia de bunurile lor restituite în baza unei sentințe definitive (a se vedea, *mutatis mutandis*, cauza *Porteanu* citată anterior, paragraful 34).

33. În consecință, Curtea consideră că nebeneficierea de dreptul de proprietate al reclamantei asupra apartamentului său vândut de către stat unei terțe persoane care îl ocupa în calitate de chiriaș, combinată cu lipsa totală a despăgubirii de peste treisprezece ani, a făcut-o să sufere o sarcină disproporționată și excesivă, incompatibilă cu dreptul la respectarea bunurilor sale garantat de [art. 1](#) din Protocolul nr. 1.

34. Prin urmare această dispoziție s-a încălcat.

III. Asupra pretensei încălcări a art. 6 din Convenție

35. În formularul de cerere reclamanta invocă o încălcare a art. 6 din Convenție fără a susține în vreun fel această plângere. Prin urmare, Curtea consideră că această plângere este neîntemeiată în mod manifest și trebuie respinsă în aplicarea art. 35 alin. 3 și 4 din Convenție.

IV. Asupra aplicării [art. 41](#) din Convenție

36. În conformitate cu art. 41 din Convenție,

În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă."

A. Prejudiciu

37. Reclamanta solicită cu titlu de prejudiciu material restituirea corpului B al casei situată la nr. 18 în strada Carol Davila din București al cărei proprietar a fost recunoscut ca fiind mătușa sa prin hotărârea definitivă din 14 martie 1994. Ea nu a cerut nicio despăgubire cu titlu de prejudiciu moral.

38. Guvernul consideră că restituirea bunului nu este singura măsură de luat în calcul pentru a repara un posibil prejudiciu material. În această privință consideră că acordarea unei despăgubiri reprezentând valoarea actuală a omobilului constituie de asemenea o formă de reparație. El menționează că valoarea de piață a imobilului în cauză este de 31.881 euro și în acest sens prezintă un raport de expertiză.

39. Curtea amintește că a concluzionat că s-a încălcat art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție datorită vânzării de către stat a bunului reclamantei, combinată cu lipsa totală a despăgubirii.

40. Curtea estimează, în circumstanțele speței, că restituirea bunului în litigiu, așa cum a fost dispusă prin hotărârea definitivă din 14 martie 1994, ar plasa reclamanta pe cât posibil într-o situație echivalentă cu cea în care s-ar fi aflat dacă cerințele art. 1 din Protocolul nr. 1 nu ar fi fost încălcate.

41. Dacă statul pârât nu va proceda la o asemenea restituire în termen de trei luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, Curtea decide că va trebui să plătească doamnei Ilinca Popescu, pentru prejudiciul material, o sumă corespunzătoare valorii actuale a bunului. Ținând cont de informațiile de care dispune asupra prețurilor pieței imobiliare locale și de raportul de expertiză prezentat de Guvern, Curtea estimează valoarea de piață actuală a bunului la 35.000 euro.

B. Costuri și cheltuieli

42. Reclamanta nu cere rambursarea costurilor și cheltuielilor suportate în fața instanțelor interne și a Curții.

43. În lipsa cererii reclamantei, Curtea decide să nu-i aloce nici o sumă cu acest titlu.

C. Majorări de întârziere

44. Curtea hotărăște să aplice majorările de întârziere echivalente cu rata dobânzii pentru facilitatea de credit marginal practică de Banca Centrală Europeană, la care se vor adăuga trei puncte marginale.

PENTRU ACESTE MOTIVE,

CURTEA,

ÎN UNANIMITATE:

1. declară cererea admisibilă în privința plângerii întemeiată pe art. 1 din protocolul nr. 1 și inadmisibilă pentru rest;

2. hotărăște că a fost încălcat art. 1 din Protocolul nr. 1;

3. hotărăște:

a) că statul pârât trebuie să restituie doamnei Ilinca Popescu corpul B (ce cuprinde un apartament cu două camere de 36,28 m²) al casei situate la nr. 18 în strada Carol Davila din București, în termen de 3 luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, în conformitate cu art. 44 alin. 2 din Convenție;

b) că în caz de nerestituire statul pârât trebuie să plătească doamnei Ilinca Popescu, în același termen de trei luni, 35.000 euro (treizeci și cinci mii euro) pentru prejudiciul material;

c) că la suma menționată anterior trebuie adăugată orice sumă ce ar putea fi datorată cu titlu de impozit și că suma respectivă va fi convertită în lei noi românești (RON) la rata de schimb din ziua plății;

d) că, începând de la data expirării termenului amintit și până la momentul efectuării plății, suma va fi majorată cu o dobândă simplă, a cărei rată este egală cu rata dobânzii pentru facilitatea de credit marginal practică de Banca Centrală Europeană, la care se vor adăuga trei puncte procentuale.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris, la data de 17 ianuarie 2008, în aplicarea [art. 77](#) alin. 2 și 3 din Regulament.

Bostjan M. Zupančič,

președinte

Santiago Quesada,

grefier